

Gävle kommun

Rektorn vid Solängsskolan

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Solängsskolan
i Gävle kommun

Tillsyn av Solängsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Gävle kommun under hösten 2011 – våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Solängsskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 10 januari 2012 och den 12 januari 2012.

Helhetsbedömning

Rektorn för Solängsskolan är rektor även för Fridhemsskolan, Hedesunda skola och Ytterharnäs skola. Ett ansvarsområde av denna storlek ställer höga krav på rektors ledarskap. Det krävs också fungerande rutiner för hur återkoppling och uppföljning av det som delegerats ska genomföras.

Tillsynen av Solängsskolan visar att det finns brister inom ett antal områden som behöver förbättras. Eleverna i årskurs 7-9 får inte i någon större utsträckning pröva på olika arbetssätt och arbetsformer. De får inte heller möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet eftersom undervisningen sällan samordnas mellan olika ämnesområden. För denna elevgrupp anpassas inte heller undervisningen i tillräcklig utsträckning efter deras behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Eleverna saknar inflytande över sitt lärande.

I Solängsskolan finns det i flera ämnen stora skillnader i resultaten mellan flickornas och pojkarnas betyg. I skolans systematiska kvalitetsarbete saknas konkreta förbättringsförslag för att komma till rätta med dessa problem. När det gäller skillnader mellan provbetyg i nationella ämnesprov och slutbetyg saknar skolan analyser av vad skillnaderna kan bero på.

Alla elever i Solängsskolan får inte särskilt stöd i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Vissa åtgärdsprogram saknar en tydlig beskrivning av elevernas behov och hur dessa behov ska tillgodoses. Från och med årskurs 4 ska eleverna få skriftliga omdömen i varje enskilt ämne men i Solängsskolan ges i vissa fall ett gemensamt omdöme i naturorienterande ämnen respektive samhällsorienterande ämnen.

Skolans delegationsordning är i vissa fall otydlig när det gäller till vem som beslutsrätten har delegerats. Vidare finns i Solängsskolan ett antal lärare som i huvudsak undervisar i ämnen som de inte har utbildning för.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman-

nen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Solängsskolan i Gävle kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Gävle kommun att senast den 2012-05-10 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Se till att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet (Lgr 11 avsnitt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar/Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar
- Se till att lärarna svarar för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer (Lgr 11 avsnitt 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande/Lpo 94 2.3 Mål och riktlinjer, elevernas ansvar och inflytande).
- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang (Lgr 11 avsnitt 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer/Lpo 94 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer).

- Se till att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande (1 kap. 4 § skollagen, Lgr 11 Avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Lgr 11 avsnitt 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer/Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer).

Grundläggande värden och inflytande

Eleverna ges inte möjlighet till ett aktivt inflytande över utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hålls informerade i frågor som rör dem (4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, avsnitt 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar/ Lpo 94 avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, avsnitt 2.3 Mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, avsnitt 2.8 Rektors ansvar).

Trygghet och studiero

Vid skolan bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Se till att det vid skolan genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 7 och 10 §§ skollagen).
- Se till att det för varje verksamhet finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp (6 kap. 8 § skollagen).

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Se till att eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver (3 kap. 8 § tredje stycket skollagen, Lgr 11 avsnitt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar/ Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar).
- Se till att rektorn fattar beslut om anpassad studiegång enligt författningarnas krav (3 kap. 12 § skollagen).
- Se till att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler det till rektor (3 kap. 8 § första stycket skollagen).
- Rektorn ser till att åtgärdsprogrammet anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärder ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).

Bedömning och betygssättning

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Se till att de skriftliga omdömena avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven (10 kap. 13 § skollagen).
- Se till att det i de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap 4 § första stycket skollagen).

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Skolans inre organisation samt ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

I detta ingår att:

- Se till att det är tydligt i vilka fall, och till vem, rektor har överlåtit enskilda ledningsuppgifter eller beslutsbefogenheter (2 kap. 10 § andra stycket skollagen).

Personalkompetens

Personalen vid skolan har inte utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med personalkompetens.

I detta ingår att:

- Se till att det för undervisningen används lärare som har utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva (2 kap. 3 § 1985 års skollag, 33 § lag om införande av skollagen).

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Enligt skolans egen sammanställning har måluppfyllelsen i svenska och matematik i årskurs 3 förbättrats de senaste tre åren. Vårterminen 2011 nådde samtliga elever i årskurs 3 målen i svenska och matematik. Året dessförinnan var måluppfyllelsen i dessa ämnen 98 procent och vårterminen 2009 var andelen som nådde målen i svenska och matematik 96 procent.

Även i de nationella ämnesproven i svenska och matematik för årskurs 3 nådde enligt Skolverkets statistik för år 2011 samtliga elever kravnivån. År 2010 varierade andelen elever som nådde kravnivån i de åtta delproven i svenska mellan 93 och 98 procent. Lägst resultat uppnåddes i de två delproven "berättande

text" och "stavning och interpunktion". I de sju delproven i matematik varierade andelen elever som nådde kravnivån 2010 mellan 90 och 95 procent. Lägst resultat uppnåddes i delprovet "area och volym". Resultaten 2010, i både svenska och matematik, var dock bättre i samtliga delprov jämfört med riket.

Under de tre senaste åren har antalet ämnen där samtliga elever nått målet i årskurs 5 minskat. Vårterminen 2011 varierade andelen elever som enligt skolans sammanställning nådde målen i de olika ämnena i årskurs 5, mellan 92 och 100 procent. Endast i ämnena bild och svenska nådde samtliga elever målen. Året dessförinnan varierade andelen elever som nådde målen mellan 89 och 96 procent. Vårterminen 2009 nådde samtliga elever i årskurs 5 målen i alla ämnen utom svenska/svenska som andra språk där 93 procent av eleverna nådde målen och i engelska där 97 procent av eleverna nådde målen.

Den senast tillgängliga statistiken från Skolverket när det gäller resultat från nationella ämnesprov i årskurs 5 är från vårterminen 2010. Detta år nådde 96 procent av eleverna i årskurs 5 i Solängsskolan kravnivån i samtliga fyra delprov i engelska. I fyra av delproven i matematik nådde 96 procent av eleverna kravnivån och i det femte provet, "räknemetoder" nådde 93 procent av eleverna kravnivån. I fyra av delproven i svenska nådde 96 procent av eleverna kravnivån och i det femte delprovet, "läsa, samtala" nådde 92 procent av eleverna kravnivån. I samtliga delprov i svenska och matematik låg andelen elever som detta år nådde kravnivån högre jämfört med riket.

Andelen elever i årskurs 9 som vårterminen 2011 nådde målen i samtliga ämnen var 72 procent. Motsvarande värde för riket var 77 procent. Av flickorna nådde 76 procent målen och av pojkarna 69 procent. Jämför man andelen elever i Solängsskolan som nådde målen i samtliga ämnen över en femårsperiod uppvisar dessa en sjunkande trend. Detta gäller såväl flickor som pojkar.

Andelen elever som i årskurs 9, vårterminen 2011, nått målen i varje respektive ämne varierar mellan 87 och 100 procent. Lägst andel elever som har nått målen har ämnet moderna språk och högst andel har ämnet religion där samtliga elever har nått målen. I övriga ämnen har mellan 90 och 99 procent av eleverna nått målen.

I Solängsskolan var 96 procent av eleverna vårterminen 2010 behöriga till nationellt program på gymnasiet. Andelen behöriga flickor var 97 procent och andelen behöriga pojkar var 95 procent. Reglerna för antagning till gymnasiet ändrades höstterminen 2011 och andelen elever i Solängsskolan som vårtermi-

nen 2011 blev behöriga till de olika programmen sjönk. Andelen behöriga elever till yrkesförberedande program var 91 procent och till högskoleförberedande program varierade andelen behöriga elever mellan 84 och 90 procent. Vårterminen 2011 var det genomsnittliga meritvärdet 215,5 poäng. Flickornas meritvärde var 224,1 poäng och pojkarnas 207,0 poäng. Jämför man de senaste fem åren har meritvärdet ökat för både flickor och pojkar. Andelen elever som nått målen i samtliga ämnen i årskurs 9 har dock under de senaste fem åren sjunkit för både pojkar och flickor.

Endast i ämnet idrott och hälsa var andelen pojkar som vårterminen 2011 fick slutbetyget Mycket väl godkänt (MVG) högre än andelen flickor som fick motsvarande betyg. Andelen pojkar med MVG i idrott och hälsa var detta år 40 procent medan andelen flickor med motsvarande betyg var 18 procent. I alla övriga ämnen var andelen flickor som fick slutbetyget MVG högre än andelen pojkar. Under flera år har resultaten sett ut på liknande sätt.

Värdegrundsarbetet

I intervjuer och samtal med både personal och elever framkommer att det i skolan bedrivs ett aktivt värdegrundsarbete. I skolan finns en plan för arbetet med likabehandling och mot kränkande behandling. I intervjuer och samtal med elever framkommer att eleverna känner sig trygga i skolan. Under flera lektionsbesök som inspektörerna genomförde framkom dock att det finns lektioner som inte präglas av studiero.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering:

Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

I intervjuer och samtal med skolläda, lärare och elever framkommer att det är ovanligt med ämnesövergripande samarbeten i årskurs 7 – 9. I årskurs 1 – 3

tillämpas ett klasslärarssystem och i dessa årskurser är det enligt både skolledning, lärare och elever ganska vanligt med tematiska arbeten som innefattar flera olika ämnen. Skolledningen är positiv till ämnesövergripande samarbete i alla årskurser men det är inte någon fråga som ledningen driver. I Skolinspektionens enkät till den pedagogiska personalen finns påståendet "I den här skolan är det vanligt med ämnesöverskridande arbeten (t ex temaarbeten)". Av personalen har 53 procent uppgett att de tycker att det "stämmer ganska dåligt" och 14 procent har svarat att det "stämmer inte alls".

Av läroplanen framgår att läraren ska svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer och att läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Enligt skolledningen får eleverna pröva på olika arbetssätt i de olika ämnena. I intervjuer och samtal med lärare och elever från de tidigare skolorna framkommer att lärarna erbjuder eleverna möjlighet att pröva på olika arbetssätt. Flertalet av de elever i årskurs 7 – 9 som inspektörerna intervjuat eller samtalet med säger att de flesta lektioner genomförs på ungefär samma sätt. Denna bild bekräftas också av intervjuer med lärare från årskurs 7 – 9. Flera av lärarna berättar att de flesta lektioner följer ett likartat mönster som består av en lärarledning och sedan eget arbete i läroböckerna. Inspektörerna besökte flera lektioner och kan bekräfta att flera av dessa såg likartade ut, t ex bestod lektionerna i matematik i årskurs 7 – 9 till största delen av eget räknande i läroboken. De elever som inspektörerna samtalade med berättade att lektionerna brukade se ut så här och enligt eleverna saknades laborativa inslag i undervisningen. I Skolinspektionens enkät till föräldrar i årskurs 5 och årskurs 9 finns bland annat följande påstående: "undervisningen på mitt barns skola väcker mitt barns lust att lära". Av enkätsvaren framgår att 29 procent av föräldrarna anser att detta påstående stämmer dåligt. Ett annat påstående lyder: "när mitt barn lärt sig något nytt i skolan vill han/hon lära sig mer om det". Av enkätsvaren framgår att 33 procent av föräldrarna anser att påståendet stämmer ganska dåligt och 29 procent av föräldrarna anser att påståendet "lärarna i mitt barns skola är dåliga på att väcka mitt barns intresse för skolarbetet" stämmer ganska bra.

Av skollag och förordningar framgår att i utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

I intervjuer och samtal med elever i årskurs 7 – 9 menar flertalet av eleverna att undervisningen till största delen vänder sig till de elever som redan är välmotiverade. Eleverna saknar en anpassning av undervisningen där samtliga elever ges bättre möjlighet att förstå innehållet i undervisningen. Under flertalet av de lektionsbesök som inspektörerna genomförde arbetade alla elever med samma uppgifter och samma material. Inspektörerna kunde inte se att lärarna anpas-

sade undervisningen efter elevernas olika behov och tänkande. Även skolledningen anser att det finns en bristande anpassning av undervisningen och att detta bland annat resulterar i alltför många åtgärdsprogram där elevernas behov skulle kunna tillgodose om undervisningen var mer anpassad efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande..

Av utredningen framgår att utbildningen inte är systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser. Lärarna ger inte heller alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

1 kap. 4 § skollagen, Lgr 11 avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, avsnitt 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, Riktlinjer, avsnitt 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, avsnitt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, avsnitt 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer, avsnitt 2.3 Mål och riktlinjer, elevernas ansvar och inflytande, avsnitt 2.8 Mål och riktlinjer, Rektorns ansvar.

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande**Bedömning:**

Eleverna ges inte möjlighet till ett aktivt inflytande över utbildningen.

Motivering:

Enligt skollagen ska barn och elever ha inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

I intervju med skolledningen framkommer att elevernas inflytande varierar mellan olika klasser. Skolledningen är medveten om att det finns klasser där lärarna inte arbetar aktivt för att förbättra elevernas möjligheter till inflytande. Det finns enligt skolledningen alltför många lärare som nöjer sig med att eleverna säger att det är bättre att läraren bestämmer. I intervjuer med lärare menade vissa av lärarna att deras elever erbjöds inflytande över undervisningen i så motto att eleverna gavs möjlighet att välja redovisningsform.

I intervjuer och samtal med elever från årskurs 7 – 9 menar flertalet av eleverna att det är ovanligt att läraren bjuder in eleverna att delta i planeringen. Detta

gäller enligt eleverna både terminsplanering och lektionsplanering. I vissa fall kan eleverna få vara med och påverka redovisningsform. Vid några av de lektionsbesök som inspektörerna genomförde startades ett längre arbetsområde upp men vid dessa tillfällen bjöds inte eleverna in att delta i någon planeringsprocess. Under lektionsbesöken frågade inspektörerna ett antal elever om de fick delta i planeringen och då svarade samtliga elever att de uppfattar att inflytandet över utbildningen är mycket begränsat.

I intervjuer och samtal med lärare och elever i årskurs 1 – 6 framkom att lärarna ger eleverna möjlighet till inflytande.

Av utredningen framkommer att alla elever inte ges möjligheter till ett aktivt inflytande över utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, avsnitt 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar/ Lpo 94 avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, avsnitt 2.3 Mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande och avsnitt 2.8 Rektors ansvar.

Bedömningsområde: Trygghet och studiero**Bedömning:**

Vid skolan bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering:

Av skollagen framgår att skolan ska genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

I intervjuer och samtal med skolledning och lärare framkommer att skolan har rutiner för hur man ska agera vid kränkningar och att det i skolan bedrivs ett förebyggande arbete när det gäller likabehandling och kränkningar. Trots detta har det förekommit kränkningar när elever ska åka hem med skolskjutsarna. Enligt skolans plan mot kränkande behandling har man ett schema över vilken personal som ska vara närvarande när eleverna väntar på skolskjutsarna. I den utvärdering som finns i planen konstaterar skolan att det bussvårdsschema som upprättats inte följts av alla vuxna i skolan. Enligt några lärare förekommer det fortfarande kränkningar vid bussavfärderna men enligt skolledningen har dessa kränkningar upphört. Av intervjuer och samtal med lärare och skolledning framkommer att skolan inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att förhindra kränkningar.

Vidare framgår av skollagen att skolan ska ha en plan mot kränkande behandling som ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska även innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som skolan avser att påbörja eller genomföra under det kommande året och en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts.

I första meningen i skolans plan mot kränkande behandling skriver skolan att planen omfattar F – 9. Planens innehåll synliggör däremot inte de åtgärder som är aktuella för samtliga verksamheter, exempelvis förskoleklassen.

Av utredningen framgår att det finns brister i skolans arbete mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

6 kap. 7, 8 och 10 §§ skollagen.

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Av skollagen framgår att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen ska anmäla det till rektorn. Rektorn ska då se till att behovet skyndsamt utreds och att åtgärdsprogram utarbetas för varje elev som behöver särskilt stöd. Om det efter en genomförd utredning visar sig att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven få detta. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Av Skolverkets statistik framgår att 13 procent av eleverna i årskurs 9, vårterminen 2011, inte uppnådde målen i moderna språk. I intervju med skolledningen framkommer att rektorn trots detta inte har beslutat några åtgärdsprogram i ämnet moderna språk under läsåret 2010/2011. Förklaringen till detta är enligt skolledningen att lärarna i moderna språk inte har informerat rektorn om att det funnits elever som riskerade att inte uppnå målen. Detta innebär att det

heller inte har gjorts någon utredning för att ta reda på om ett åtgärdsprogram ska utarbetas eller inte.

I Solängsskolan har antalet speciallärare minskat de senaste åren och de lärare som Skolinspektionen intervjuat eller samtalat med samt personal från elevhälsoteamet menar att det i skolan finns elever som inte får det särskilda stöd som de behöver. I tillsynen framkommer också att särskilt stöd inte ges i alla ämnen.

Av skolans dokumentation och i samtal med skolledningen framgår att det finns rutiner för när lärare ska anmäla till skolledningen när en elev riskerar att inte nå målen. I samtal och intervjuer med skolledning och lärare framkommer dock att inte alla lärare följer dessa rutiner.

I vissa av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte elevens behov tydligt och inte heller vilka åtgärder som ska vidtas för att tillgodose dessa behov. En del åtgärdsprogram saknar även en beskrivning av hur uppföljningen av åtgärdsprogrammet ska ske.

Av skollagen framgår att om rektorn beslutar att det särskilda stödet ska ges i form av anpassad studiegång ska detta stöd så långt som det är möjligt vara likvärdigt med den övriga utbildningen i den aktuella skolformen.

Skolinspektionen har tagit del av några beslut om anpassad studiegång. Av besluten framgår vilka ämnen som ingår i den anpassade studiegången. Däremot framgår inte omfattningen av undervisningen i respektive ämne. För att säkerställa att den anpassade studiegången så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning inom skolan behöver det av beslutet om anpassad studiegång framgå hur omfattande den anpassade studiegången är. Vidare behöver det av beslutet framgå att vårdnadshavaren, enligt 28 kap. 16 § skollagen, kan överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd.

Av utredningen framgår att rektorn eller biträdande rektorn inte alltid informeras om att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Vidare framgår av utredningen att det finns brister på det sätt eleverna ges särskilt stöd. Det finns även innehållsmässiga brister i skolans åtgärdsprogram samt i besluten om anpassad studiegång. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

3 kap. 8, 9 och 12 §§ skollagen, Lgr 11 avsnitt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar/ Lpo 94 avsnitt 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar).

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning**Bedömning:**

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Motivering:

Enligt skollagen ska läraren, i en individuell utvecklingsplan, ge skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Av de individuella utvecklingsplanerna ska det också framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Enligt skolledningen utarbetas individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen för alla elever i Solängsskolan. De utarbetas dock inte i alla ämnen som eleverna får undervisning i. Av de skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av framgår att elever i årskurs 4 får ett gemensamt omdöme för de naturorienterande respektive samhällsorienterande ämnena. För årskurs 1-3 finns i läroplanen ett gemensamt centralt innehåll för de samhällsorienterande respektive naturorienterande ämnena. Från årskurs 4-6 finns emellertid ett centralt innehåll för varje enskilt ämne inom respektive ämnesområde. Detta innebär att rektorn måste se till att skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling, från och med årskurs 4, ges för varje ämne.

I vissa individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen har tagit del av framgår det inte tydligt vilka insatser skolan behöver vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt utan fokus ligger istället på vad eleven kan göra. Exempelvis anges i en av de individuella utvecklingsplanerna att eleven ska få "gult kort" vid prat på mattelektionerna.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna inte avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven. Tillsynen visar också brister i de individuella utvecklingsplanerna vad avser vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning:

10 kap. 13 § skollagen.

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning:**

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

Enligt skollagen ska utbildningen systematiskt och kontinuerligt planeras, följas upp och utvecklas. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbetet genomförs enligt lagen.

I Skolverkets nationella statistik redovisas relationen mellan betygen på de nationella ämnesproven och slutbetyg i årskurs 9. I ämnet engelska fick 18 procent av eleverna i Solängsskolan vårterminen 2011 ett lägre slutbetyg jämfört med provbetyget. Motsvarande andel för riket var 8 procent. I ämnet matematik fick 35 procent av eleverna i Solängsskolan ett högre slutbetyg jämfört med provresultatet. Motsvarande andel för riket var 28 procent. I intervjuer och samtal med lärare för årskurs 7 – 9 framkommer att alla lärare inte har full kännedom om dessa avvikelser mellan slutbetyg och provresultat. Några lärare menar att kraven i de nationella ämnesproven i engelska är för lågt ställda och att det förekommit felaktiga inmatningar när skolan skulle rapportera resultaten i ämnesprovet i matematik till Skolverket.

Skolledningen är medveten om att det finns brister i det systematiska kvalitetsarbetet. Skolan har dokumenterat det systematiska kvalitetsarbetet i en kvalitetsredovisning och där beskrivs brister som finns i skolan. I dokumentationen saknas emellertid ofta förslag på förbättringsåtgärder. I "Kvalitetsredovisning 2010/2011" skriver man under rubriken "Arbete med elever i behov av särskilt stöd" att skolan behöver förbättra miljön i klassrum och korridorer för att göra inlärningsmiljön så lugn och harmonisk som möjligt. Det saknas emellertid en beskrivning av hur detta ska gå till. Vidare beskriver skolan i sin dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet pojkarnas bristande måluppfyllelse men det finns inte några förslag på förbättringsåtgärder. Enligt skolledningen behöver skolan förbättra analyserna av dessa skillnader och då även ta med skillnaderna mellan provresultat i biologi och slutbetyget i detta ämne.

I intervjuer med lärare och skolledning framkommer att man på skolan är medveten om bristerna i det systematiska kvalitetsarbetet och att detta bedöms som ett utvecklingsområde.

Av utredningen framkommer att Solängsskolan brister i det systematiska kvalitetsarbetet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

4 kap. 4 § första stycket skollagen.

Bedömningsområde: Ledningsstruktur och organisering av utbildningen**Bedömning:**

Skolans inre organisation samt ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Motivering:

Enligt skollagen får rektorn uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare att besluta i vissa frågor. Enligt samma lag ska det dock vara tydligt i vilka fall, och till vem, rektorn har överlåtit enskilda ledningsuppgifter eller beslutsbefogenheter.

Enligt skolans delegationsordning har rektorn bland annat vidaredelegerat rätten att besluta om elevers undervisning i svenska som andraspråk, rätten att utfärda terminsbetyg och rätten att besluta om ordningsregler till biträdande rektor/ansvarig lärare. Genom att vidaredelegera beslutsrätt till både biträdande rektor och ansvarig lärare blir det otydligt till vem rektorn har delegerat beslutsrätten.

Utredningen visar att det finns brister i skolans inre organisation och ledningsstruktur. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Skolinspektionen förelägger därför Gävle kommun att avhjälpa bristerna.

Författning:

2 kap. 10 § andra stycket skollagen.

Bedömningsområde: Personalkompetens**Bedömning:**

Personalen vid skolan har inte utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Motivering:

Enligt lagen om införande av skollagen ska 1985 års skollag tillämpas gällande lärare som enligt den nya skollagen saknar utbildning för att undervisa i skolan och som har anställts före den 1 juli 2011. Enligt 1985 års skollag ska huvudmannen använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.

Alla lärare i Solängsskolan är anställda före den 1 juli 2011. I skolan finns lärare som saknar utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Exempelvis finns lärare som undervisar i årskurs 7-9 men som inte är behöriga för dessa

årskurser utan är behörig mellanstadielärare (årskurs 4-6). Likaså finns lärare som undervisar i årskurs 4-6 men som inte är behöriga för dessa årskurser utan är behörig lågstadielärare (årskurs 1-3).

Utredningen visar att all personal i Solängsskolan inte har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

2 kap. 3 § 1985 års skollag, 33 § lag om införande av skollagen.

Bakgrund

Beskrivning av Solängsskolan

Rektorn i Solängsskolan tillträdde sin tjänst i januari 2011 och är förutom rektor för Solängsskolan även rektor för Fridhemsskolan, Hedesunda skola och Ytterharnäs skola. Solängsskolan är centralt belägen i Gävle och omfattar förskoleklass till och med årskurs 9. Totalt finns vid tiden för tillsynen drygt 700 elever i Solängsskolan. Cirka 300 av eleverna går i förskoleklass till och med årskurs 6 och drygt 400 elever går i årskurs 7 till och med år 9. I skolan tjänstgör 73 lärare. All undervisning sker i åldershomogena klasser. Ledningsgruppen i Solängsskolan består av tre personer, en biträdande rektor med ansvar för förskoleklass och årskurs 1-3, en biträdande rektor med ansvar för årskurs 7-9 och rektorn som har det operativa ansvaret för årskurs 4-6 samt det övergripande ansvaret för hela skolan.

I ärendets slutliga handläggning har utredare Partow Khademi deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Lennart Andersson
Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).